

figyelőszolgálat

Ebben a rovatban folyamatosan közöljük a külföldi szaklapok műszaki könyvtárait érdeklő folyóiratcikkeit, továbbá a könyvtárudományi és dokumentációval foglalkozó szaknyelvek ismertetését.

+

K Ö N Y V S Z E M L E

016:05

Library and documentation journals. 2.ed. The Hague, 1961. International Federation for Documentation. 30 p. /FID publ. 336./

A második kiadásban megjelenő összeállítás 384 dokumentációs és könyvtárügyi kérdésekkel foglalkozó folyóiratot sorol fel, az alábbi megoszlásban:

- nemzetközi szervek kiadásában megjelenő	8 folyóirat
- 22 európai országban megjelenő	120 "
- 9 ázsiai országban megjelenő	45 "
- 3 afrikai országban megjelenő	9 "
- 9 észak- és közép-amerikai országból	137 "
- 7 dél-amerikai országban megjelenő	27 "
- 5 óceániai országban megjelenő	9 "
- egyéb olyan lapok, amelyek rendszeresen közölnek dokumentációs és könyvtári tárgyú cikkeket	29 "

Összesen: 384 folyóirat

Az egyes lapokról a következő adatokat közli: cím, alcím, előző címek /a címváltozások időpontjával/; szerkesztő és közreadó; az első évfolyam indulásának időpontja; az évi megjelenések száma; a híreket /H/ és irodalmi ismertetéseket /L/ közlő rovat címe; a folyóirat

cikkei rendszeresen referáló lapok /rövidítése/.

Magyarországról a kiad-
4 lapot ismertet: a Könyvtári
Figyelőt, a Könyvtárost, a Ma-
gyar Könyvszemlét és a Műsza-
ki Könyvtárosok Tájékoztató-
ját. Ez utóbbit az itt közölt
formában.

Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója
(Bulletin for technical librarians.)
Hungarian Central Technical Library, Postafiók 12,
Budapest VIII.

1954-
N: Hírek - közlemények, FID hírek
L: Figyelőszolgálat

LA

Dk

B.S.

025.85

TOMBOR Tibor: A könyvtári állomány védelme. A könyvhigiénia a-
lapjai. Bp. 1961. OKT, 200 p. /Az Országos Könyvtárügyi Tanács kiad-
ványai. 10./

A szerző hazai vonatkozásban uttörő jelentőségű munkája a kor-
szerű tudományos könyvtárosok ismereteit foglalja össze. A könyv-
védelem, könyvtárosok azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek
a könyvek állagának tartós megőrzését biztosítják. A könyvvédelem,
könyvtárosok igen sok tudományra támaszkodik /fizika, vegytan,
építészet, technika, entomológia, mikrobiológia stb./. Ezeknek a tu-
dományoknak segítségével lehet megállapítani azokat a folyamatokat,
amelyek a könyvet alkotó anyagokban végbemennek, és előidézik a
könyv elkopását, elrongálódását, pusztulását. E folyamatok megál-
lítása után lehet kidolgozni a könyvtári állomány védelmének, res-
taurálásának, konzerválásának módszereit. A könyvvédelemnek két faj-
táját különböztetik meg: a megelőző könyvvédelmet és a helyrehozó
vagy javító könyvvédelmet /restaurálást/. A szerző könyvét ennek
megfelelően két fő részre osztja. Az első részben a megelőző könyv-
védelmet tárgyalja; ebben az alábbi problémákkal foglalkozik: 1. a
papír története, 2. a hőmérséklet hatása a könyvtári állományra
/könyvtári tűzvédelem, könyvtári tűzrendszet/, 3. a levegő káros al-
kotórészeinek hatása a könyvtári állományra, 4. a könyvtári állomány
védelmének mikrobiológiája, 5. állati kártevők pusztításai a könyv-
tári állományban, 6. háborús cselekmények hatása az állományra, 7. a
könyvtári állomány védelme a mindennapi használat során, 8. a könyv-
tári állomány "ritkabecsi" darabjainak fokozott védelme a tárolás és
használat során.

A második rész a helyrehozó vagy javító könyvvédelmet tárgyal-
ja; foglalkozik a korszerű restaurálás történeti előzményeivel, alap-
elveivel, a restaurálást megelőző kémiai vizsgálatokkal, a különböző
restaurálási és konzerválási eljárásokkal. A könyvet bőséges jegyez-
tek, irodalmi hivatkozások és szemléltető ábrák egészítik ki.

TOMBOR Tibor rendkívül szakszertű, alapos, gazdagon dokumentált munkája teljesen megfelel annak a célnak, amire szerzője szánta, vagyis hogy elősegítse "hazánkban azt a fontos munkát, melynek feladata nagyértékű könyvtári és levéltári állományunk megőrzése és sok esetben ma még lehetséges megmentése."

Gy.P.

027.6:62+016+002/47/

BALÁZS Sándor - SZABOLCSKA Ferenc: Műszaki könyvtárak, bibliográfia és dokumentáció a Szovjetunióban. Tanulmány I. Bp. 1962. OMK, I-VIII, I-III, 83 p. /Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ Módszertani Kiadványsorozata, 1962.1.sz./

Szerzők 1961 júniusában három hetes tanulmányút során Moszkvában, Leningrában és Kijevben 20 intézményt látogattak meg. Tanulmányutjukról készített jelen beszámoló azonban célját és eredményeit tekintve, túlnő egy tanulmányuti beszámoló keretein, mert az egyes vizsgált intézmények munkájának ismertetésében nagymértékben sikerült a Szovjetunió műszaki könyvtárügye és tájékoztatásügye egészéről a lehetőséghez mérten teljes és jellemző képet nyújtani.

Szerzők az alábbi kérdéseket vizsgálták:

- a műszaki könyvtárügy és dokumentáció szervezete,
- az OMK-hoz hasonló feladatokat végző központi intézmények munkája,
- a tudományos nagykönyvtárak műszaki irodalmat propagáló tevékenysége,
- a műszaki könyvtárak hálózatának kialakulása és fejlődése,
- a műszaki könyvtárak hálózati alközpontjainak szerepe,
- az üzemi, tervező és kutatóintézeti műszaki könyvtárak eredményei,
- a műszaki bibliográfiai és dokumentációs kiadványok különböző típusai, a bibliográfiai és dokumentációs munka koordinálása,
- a vállalati műszaki tájékoztató irodák kapcsolata a műszaki könyvtárakkal.

A két folytatólagos kiadványra tervezett beszámoló jelen első száma szerkesztileg az alábbi fejezetekre oszlik:

A Szovjetunió Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtára
Központi Politechnikai Könyvtár
Állami Szabadalmi-Műszaki Könyvtár

A Lebedev Fizikai Intézet Műszaki Könyvtára
Lihacsev Autógyár - Műszaki Tájékoztatási Iroda
A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Szibériai Részlegének
Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtára.

A Szovjetunió Állami Nyilvános
Tudományos - Műszaki Könyvtára,
GPNTB c. első és terjedelmében is legnagyobb fejezet tényanyaga
mennyiségét, jellegét, rendszerességét és sokak számára újszerűségét
tekintve hasznos hozzájárulás a magyar dokumentalisták ismeretei bő-
vítéséhez. Az 1958-ban felállított nagykönyvtár tevékenységét tekint-
ve

1. a műszaki irodalom országos jellegű nyilvános központi könyv-
tára,
2. a műszaki-termelési szakirodalmi tájékoztatás és bibliográ-
fiai munka központja,
3. a szovjet műszaki könyvtárak hálózatának irányító, módszer-
tani központja,
4. a fordítások nyilvántartásának országos központja.

Nagyon sikerültnek mondhatók a tanulmány e részének a GPNTB mű-
szaki tájékoztatási és bibliográfiai munkájáról szóló szakaszai. Sze-
rencsésnek tartjuk azt is, hogy a szerzők esetenként közölték a GPNTB
kiadványainak és szolgáltatásainak számszerű adatait /terjedelem, pél-
dányszám, ár/: ezek ismeretében alkothatunk ugyanis csak reális képet
magunknak egy intézmény országos jelentőségéről.

A GPNTB-nek a magyar OMK-éhoz hasonló hálózati központi szerepe
a területi, népgazdasági tanácsok /szovnarhozok/ felállításával sajá-
tos szint nyer, mert a szovnarhozok mindegyikében megszervezi a terü-
let jellemző alközpont-típusát.

A GPNTB-vel szemben, amely elsődlegesen a műszaki termelési há-
lózati dokumentációs szerve, az ismerttetett második intézmény, a
K ö z p o n t i P o l i t e c h n i k a i K ö n y v t á r , a
CPB ismeretterjesztő, tömegkönyvtári jellegű, és a magyar TIT-nek
megfelelő irányító szerv céljainak megfelelően a műszaki-politechni-
kai propaganda szolgálatában áll. A hazai gyakorlat szempontjából
hasznos utmutatást jelent a könyvtár olvasószolgálati munkájának és
szakbibliográfiai tevékenységének a bemutatása.

Az Állami Szabadalmi - Műszaki Könyv-
tár, VPTB c. fejezet bemutatja a szovjet szabadalmi rendszer né-
hány jellegzetességét; a könyvtár állományát, katalógusait, osztályo-
zását; ismerteti a könyvtár forgalmát, továbbá a szabadalmi irodalom
feltárását bibliográfiák, információs- és egyéb kiadványok útján; vé-
gül szól az intézményben folyó módszertani munkáról.

A Lebedev Fizikai Intézet Műsza-

k i K ö n y v t á r á n a k ismertetése során a szerzők közlik a könyvtár működési szabályzatát, megjegyezvén, hogy ez mint típus-rendelkezés, vonatkozik az összes szovjet kutató- és tervező intézeti műszaki könyvtárakra. /Figyelemre méltó a működési szabályzat 9. pontja: A könyvtár vezetője tanácskozási joggal részt vesz a kutató-intézet tudományos tanácsának ülésén./

A L i h a c s e v A u t ó g y á r M ű s z a k i T á j é k o z t a t á s i I r o d á j á n a k bemutatása viszont alkalom a Szovjetunióra annyira jellemző műszaki tájékoztatási irodák - BTI-k - típus-szabályzatának közlésére. A gyári BTI 51 pontos munkatervének cimszerű felsorolása, ha túlméretezett is a tanulmány terjedelméhez mérten, tartalmának magyarországi időszerűsége miatt indokoltnak mondható. E fejezet címe leszűkítetten csak a Lihacsev Autógyár Műszaki Tájékoztatási Irodájáról szól, és így nem is kérhetjük számon a vállalat tudományos-műszaki könyvtárának ismertetését, mégis hiányoljuk ennek elmaradását.^x

A S z o v j e t u n i ó T u d o m á n y o s A k a d é m i á j a S z i b é r i a i R é s z l e g é n e k Á l l a m i N y i l v á n o s T u d o m á n y o s - M ű s z a k i K ö n y v t á r a 1918-ban alakult; hosszú időn keresztül a műszaki könyvtárak hálózati központjaként működött, és ilyen minőségében a világ első szakkönyvtári központja volt. 1927-től GNB néven ismeretes. Feladatát 1957-től részben a GPNTB vette át. A maradék részt a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Szibériai Részlegéhez csatolják, moszkvai működése átmeneti jellegű, az intézmény néhány év múlva Novoszibirszkbe fog költözni.

E fejezetnek különös értéket ad a közölt időrendi táblázat, amely a tárgyalt intézmény sokrétű változásainak is didaktikus összefoglalása.

A napjainkban meglehetősen átmeneti jellegű könyvtár mikrofilm- és mikrokártya kísérletekkel is foglalkozik. Hasznos annak a közlése is, hogy a könyvek szakozásához az Egyetemes Tizedes Osztályozást használják.

+

Azért foglalkoztunk részletesen BALÁZS Sándor és SZABOLCSKA Ferenc tanulmányának tartalmi ismertetésével, hogy érzékeltesük azt, hogy a szerzők az ismeretek mennyiségét és jellegét tekintve eltértek a Szovjetunió könyvtár- és tájékoztatásügyét tárgyaló eddigi hazai munkáktól. A bemutatott kép lényegesen különbözik az eddig ismertettektől, különösen a GPNTB vonatkozásában.

x

A tanulmány 2. része ismertetni fogja a gyár műszaki könyvtárát is. Szerk.

Egy lényegbevágó megjegyzés azonban nem mellőzhető. A rész csak az egészszel való szerves összefüggésében ismerhető meg. A bemutatott intézmények és szervezési formák, ha típusok is, de mégis csak részek. Hiányzik az egészben rejlő távlat helyes arányaik felméréséhez. Nem tudjuk sem az ismertetett képződményeket, sem az ismertetést ennek hiányában megnyugtatóan értékelni. Meggondolandó, hogy szerkesztési szempontból nem lett volna-e célszerű a jelen szám bevezetésében rövid szisztematikus áttekintést adni a Szovjetunió könyvtár- és tájékoztatásügyéről, és benne megjelölni az újonnan bemutatott intézmények helyét és súlyát, illetve ezek módosulását a régebbi rendszerhez, továbbá régebbi ismereteinkhez képest? A tanulmány befejező részénél erre gondolni kellene.

Ugyancsak részletesebb kimunkálást igényelne a műszaki-termelési és a műszaki-tudományos szakirodalmi feltárás és szétsugárzás szervezetei közti megkülönböztetés is. A műszaki-tudományos hányad a jelen munkában háttérben maradt. Nem ismerjük a befejező kötet tematikáját; lehet, hogy mindezzel abban fogunk majd találkozni. De ez a körülmény is csak azt igazolja, hogy a két füzet tematikáját az első számban kellett volna ismertetni.

Mellesleg szólva - ez a megjegyzés azonban nem a szerzőknek szól - mintha némi nyomait látnánk annak, hogy a szakirodalom feltárásában - még a Szovjetunióban is - megfigyelhetők bizonyos foku átfedések. Ennek megvizsgálása, valamint annak eldöntése, hogy ez mennyiben szükségszerű, és mennyiben velejárója minden fejlődésnek bizonyos nagyságrendekben, külön kutatást igényelne.

+

Szerencsés kézzel használták fel a szerzők a Szovjetunióból magukkal hozott kiadvány-típusok és egyéb segédletek reprodukciót is munkájuk tanulságosabbá, élénkebbé, és olvasmányosabbá tételére. A tanulmány logikus tárgyalásmódja és szabatos, szép magyar nyelvezete örvendetes jele mind a szerzők munkássága, mind az OMK e kiadványsorozata tökéletesedésének, szakmai és formai fejlődésének.

Cs.B.

62/075.3/

NAGY Ernő: Technológiai ismeretek I-II. /Alapfoku műszaki tudnivalók műszaki könyvtárosoknak/. Bp. 1962. OMKDK, 36 p., 87 p. /A könyvtárosképzés füzetei/.

A jegyzet az Országos Műszaki Könyvtárban 1961/62 folyamán, fenti címmel tartott előadások anyagát, az anyagismeret néhány alapvető tudnivalóját foglalja össze.

A szerző igen nehéz feladat előtt állhatott, ugyanis a műszaki tudományok nagyarányú fejlődése, differenciálódása, fejlődésében megnyilvánuló hibridizálódási tendenciák következtében nagyon nehéz lehetett egy olyan jegyzetet összeállítani, amely az alapvető tudnivalókat ismerteti meg velünk és úgy, hogy az hasznunkra legyen, s könyvtári működésünk alatt felhasználhassuk ezeket. NAGY Ernő a nehézséget sikeresen megoldotta. Előszavában az előadásoknak és a jegyzeteknek a céljáról ír. Nagyon plastikusan fejti ki, hogy mindezt "nem azzal a célzattal tesszük, hogy a könyvtárosokból mérnököt vagy technikust neveljünk, hanem sokkal inkább azért, hogy abban a hatalmas információs anyagban, amely a modern műszaki könyvtárban összegyűlik - még hozzá rohamosan növekvő tempóban -, a könyvtáros többé-kevésbé tájékozódni tudjon, kiismerje magát, és ennek alapján a könyvtári szolgáltatások minőségi megjavulását érjük el."

A jegyzetben legelsőnek a technológia fogalmával ismerkedünk meg. Természetesen a szó igazabb értelmében vett technológiáról, vagyis a termelés gyakorlati, szabatosabban szólva, műszaki ismereteiről itt még nincs szó. Itt első sorban a termeléshez szükséges elsődleges követelményeket, így a megfelelő alapanyagokat és a feldolgozásukhoz szükséges energiát ismerjük meg. Egy-két példa a jegyzetben szereplő címek közül: "Néhány szó a modern tudományok fejlődéséről; Az anyag; kémiai alapfogalmak; Mértékrendszerek; Alapanyaggyártás" stb. A fémeket több oldalon keresztül részletesen tárgyalja.

A jegyzetről formailag is csupán a lehető legjobb mondható. A tartalom mindenki számára érthető, egyszerű, és emellett minden lényeges megállapítás és adat megtalálható benne.

+

Az előadások második félévi anyagát tartalmazó II. részben a tanfolyam előadója voltaképpen vett technológiai ismeretekre terjeszkedik ki. A különféle technológiai eljárásokat, az anyagok feldolgozására alkalmas módszereket, a technológiai eljárások fajtáit ismerjük meg: hőkezelés; hegesztés; forgácsolás nélküli alakítás; hengerlés; forgácsoló megmunkálás; kémiai technológiai módszerek; elektromos technológiai eljárások; sugárzástechológiai eljárások. A 6. oldalon található nagyon szemléletes ábra technológiai eljárások rendszerezését mutatja be, amit ezáltal még jobban emlékezetünkbe vés-hetünk.

NAGY Ernő II. jegyzetének terjedelme az előző kétszerese, tehát nagyobb anyaggal kell megbirkóznunk a második félévben. A szöveg azonban könnyen érthető, gördülékeny, ami műszaki szövegénél nagy könnyítés a hallgatók részére.

M.É.

016:5/6/075.3/

VINCE Pálné: Szakirodalom forrásismeret a természettudományok és a technika területén. Bp. 1962. OMKDK 80 p. /A könyvtárosképzés füze-
tei/.

E tankönyv formájában közreadott összeállítást lapozgatva, az olvasó már az első pillanatban tisztában van azzal, hogy ez több mint jegyzet, inkább "kézikönyvnek" fogható fel.

VINCE Pálné "kézikönyve" nemcsak szakoktatásra alkalmas, hanem mérnökök és technikusok számára is állandóan forgatható munkaeszköz. Sajátmaga így ír erről a problémáról - a könyv rendeltetéséről - előszavában: "mind a műszaki és természettudományi könyvtárakban dolgozó szakkönyvtáros, mind pedig a szakirodalom változatos műfajaival behatóan megismerkedni kívánó mérnök és kutató kezébe utmutatót ad."

A "kézikönyv" egyrészt tömör szöveges részből, másrészt példatárból áll. A szöveges részben az egyes dokumentumfajták rendszerezése során megismerjük azok tipikus és jellegzetes vonásait. A példatárban - ez a szöveges rész után következik - magukból a kiadványokból kapunk szemelvényeket. A példákat tudományágak, ill. szakterületek szerint csoportosítja. Ennek megfelelően említ szemelvényeket az atomfizika, élelmiszeripar, gépipar, híradástechnika, kémia stb. területeiről. A példatárban szereplő példák csak rövidített címleírással vannak ellátva, a szöveges részben található szemelvények viszont annotáltak. A fent említettek közül az a következtetés vonható le, hogy a szöveges rész és a példatár között kölcsönös kapcsolat, korreláció áll fenn. A jegyzet nagyon jól tagolt. A bevezető rész után megismerkedünk az elsődleges szakirodalommal, majd az elsődleges szakirodalmi munkaeszközökkel és a másodlagos bibliográfiai és dokumentációs munkaeszközökkel. Mindezek ismertetése után következik a példatár. Mind a szöveges rész, mind a példatár tömörsége ellenére is közérthető, világos és gördülékeny.

Az oktatás során a szerző mint előadó nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is megtanított bennünket az anyagra. Ez azt jelenti, hogy mikor a különféle könyvekről v. folyóiratokról - vegyük ezt példának - volt szó, nem elégedett meg azzal, hogy elméletileg elmondta az erre vonatkozó tudnivalókat, hanem azokat kézzel-kézre adta, és ezáltal szemléltetően emlékezetünkbe véste.

Összefoglalásként csupán még azt szeretném megemlíteni, hogy az eddig bemutatott jegyzet nemcsak azzal a céllal készült, hogy a második félévi vizsgára való készülést megkönnyítse, és összefoglalja, továbbá forrásismerete hozzásegítsen ahhoz, hogy a tájékoztatási apparátust megismerjük, hanem azért is, hogy a kétéves könyvtárastanfolyam elvégzése után magunkkal vihessük az életbe, és állandó felhasználható munkaeszköz legyen számunkra a műszaki és természettudományi területeken egyaránt.

M.É.

02/075.3/:62

BALÁZS Sándor - JÁNSZKY Lajos: Kiegészítő műszaki könyvtárosi ismeretek. Bp. 1962. OMKDK 81 p. /A könyvtárosképzés füzetei/.

E jegyzet átmenetileg - amíg a műszaki könyvtárosok oly régóta várt első, összefüggő jellegű, magyar nyelvű kézikönyve meg nem jelenik - "kézikönyvnek" tekinthető. Mi tette szükségessé a kétéves, illetve a két és fél éves könyvtárosképző tanfolyamok műszaki könyvtárosi tagozatainak hallgatói részére egy ilyen összeállítás elkészítését? Erre ad választ a jegyzet előszava: "A szakkönyvtárügynek és azon belül a műszaki könyvtárügynek a mai napig nincs összefoglaló jellegű magyar kézikönyve vagy tankönyve. A különböző helyeken - elsősorban a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója hasábjain - megjelent ilyen vonatkozású tanulmányok és cikkek pedig általában nehezen hozzáférhetők."

Természetesen a jegyzet nem törekszik teljességre, és kizárólag már azoknak az ismereteknek legfontosabb kiegészítéseit tartalmazza, amelyeket már az általános könyvtártan keretében tanultunk. A "kézikönyv" olvasása és tanulmányozása folyamán megismerkedünk sok alapvető, lényeges és ugyanakkor érdekes tudnivalóval, mint pl.: "Szakkönyvtár - Műszaki könyvtár; Az Országos Műszaki Könyvtár rövid története és jelenlegi feladatköre; A magyarországi dokumentáció rövid története; Az Országos Műszaki Könyvtár dokumentációs szolgáltatásai" stb. A szöveget helyenként szemléletes ábrák szakitják meg. Így pl. a szabadalmi leírások vagy szabványok nemcsak a szövegben szerepelnek, hanem azokkal képen is találkozunk.

A jegyzet könnyen érthető stílusa és tagoltsága nagy segítség a hallgatók számára az anyag elsajátításában.

M.É.

659.25:658.3

COHAN, L. - CRAVEN, K.: Science information personnel. The new profession of information combining science, librarianship and foreign language. New York, 1961. Modern Language Association. VI, 74 p.

A Modern Language Association of America és a National Science Foundation támogatásával készült összeállítás a tudományos, könyvtár-tudományi és nyelvismeretet egyesítő információs szakmának személyzeti és munkaköri kérdéseivel foglalkozik. Az összeállítók a New Yorkban 1960 áprilisában a műszaki információs személyzet problémaköréről tartott szimpozion tanulságait, a különféle szervezetekhez előzetesen kiküldött kérdőívekre adott 207 választ, továbbá a személyes meg-

beszéléseken szerzett tapasztalatokat használták fel a felvetett problémák sokoldalú megvilágítására.

A tudományos tájékoztatás - mint új tudományág, illetve szakma - most van kifejlődőben, ezért még nem alakultak ki az ide vonatkozó általános teljesítményi és oktatási előírások, normák. Az említett szimpozion 17 olyan munkaterületet állapított meg, amely a tudományos tájékoztatás körébe tartozik, s amelynek ellátása az információs szakemberek feladata. Ezek a munkaterületek a következők:

1. adminisztráció: információs részlegek, központok vezetése, az információs munka egységes, koordinált rendszerének kialakítása;
2. a szakirodalm felderítése: azonosítás, lelőhelyek megállapítása;
3. a tájékoztató források válogatása: az információs szerv vagy központ sajátos igényeinek megfelelő dokumentumok meghatározása;
4. a kiválasztott dokumentumok beszerzése vásárlás, csere, ajándékozás stb. útján;
5. leíró katalogizálás: az információs források bibliográfiai jellemzése és rendezése;
6. az információs források tartalmi elemzése: osztályozás, tárgyszóalkotás, indexkészítés;
7. kivonatok és annotációk készítése;
8. reference szolgálat;
9. szakirodalomkutatás, bibliográfia-készítés;
10. ismeretközvetítés, sokszorosítás: az információs források kézi, elektronikus, mechanikus vagy más eszközökkel történő továbbítása;
11. fordítás, ideértve valamely kód-rendszernek egy másik kód-rendszer szerinti átalakítását;
12. gépi feldolgozásra alkalmas kód-rendszerek kidolgozása;
13. információs rendszerek kifejlesztése: az információ teljes körét alkotó elemek egybehangolt rendszerének kialakítása;
14. gépek alkalmazási lehetőségeinek kutatása;
15. az információk interpretálása: az információs forrásokban lévő adatok jelentőségének, helyességének elemzése és megvilágítása;

16. kutatómunka az információ felhasználásával: kutatási problémák kísérletek nélküli megoldása az információk elemzése, korrelációja, kombinációja útján;
17. a nehezen hozzáférhető információk felkutatása: az új, még nem regisztrált vagy egészen frissen regisztrált információs források és adatok felkutatása személyes érintkezés útján a különféle kormányzati szervektől, laboratóriumoktól, intézetektől stb.

Az információs munka felsorolt szakterületeinek figyelembevételével a kötet összeállítói részletes táblázatokban ismertetik a kormányzati szervek, az ipar és a kutatási szervezetek jelenlegi információs részlegeire vonatkozó adatokat, különös tekintettel az információs személyzetre, illetve a munkakörökre. Foglalkoznak az információs dolgozók oktatásának, képzésének, továbbképzésének problémáival, és javaslatokat tesznek arra: hogyan lehetne az információs szakemberekben mutató hiányt megszüntetni, s a már tudományos fokozattal rendelkező dolgozókat az információs munka ellátására kiképezni.

Igen érdekes a könyv 3.sz. függeléke, amely az információs tevékenységhez tartozó különböző munkakörök részletes elemzését tartalmazza.

Gy.P.

791.43:62/084.122/

Országos műszaki filmkatalógus. 1961. Bp. 1961. Közgazdasági és Jogi K. 548 p.

A műszaki film a műszaki ismeretközlés egyik legfontosabb és legsokoldalúbban felhasználható eszköze. Éppen ezért igen örömdetes, hogy 1960-ban és 1961-ben három olyan összeállítás is megjelent, amely a Magyarországon hozzáférhető műszaki filmek jegyzékét tartalmazza. 1960-ban a MTESZ és a GTE adta ki a műszaki-tudományos ismeretterjesztő filmek jegyzékét; ugyanebben az évben jelent meg a KGM műszaki filmkatalógusa is /lásd: Műszaki Könyvtárak Tájékoztatója, 1961. 2.sz. p. 101, 102./. Ezt a két kiadványt mintegy összefoglalja, és kiegészíti a Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum összeállításában megjelent Országos Műszaki Filmkatalógus. A katalógus azoknak a műszaki, ismeretterjesztő és oktató filmeknek a jegyzékét és rövid tartalmi ismertetését közli, amelyeket a Filmtudományi Intézetben 1960. dec. 31-ig nyilvántartásba vettek. A nyilvántartás a filmstúdiók, a kölcsönző vállalatok adatszolgáltatása és a Filmarchívum címjegyzéke alapján készült. A műszaki fejlődés újabb eredményeit bemutató filmekben kívül néhány olyan filmet is ismertet, amely ipartörténeti vagy általános műszaki kulturális szempontból tarthat számot az érdeklődésre.

A filmkatalógushoz évenként pótfüzetet adnak ki, amely az időközben gyártott, illetve beszerzett új filmek jegyzékét és az esetleges selejttjegyzéket tartalmazza.

A filmkatalógus a filmcímek betűrendjében és számozva közli a filmek adatait és annotációját. A katalógus a következő adatokat tartalmaz fel minden egyes filmről: a film magyar és eredeti címe, nemzetisége, nyelve, felirata, gyártó cég, a szaktanácsadó, rendező és operatőr neve, a forgalmazó intézmény neve és címe; a film műszaki adatai /méret, hossz, vetítési idő, szín, hangrögzítés módja, gyártási év/; a film jellege /népszerű, tudományos, oktató, ismeretterjesztő, riport, dokumentum-film stb., stb./.

A jelzett adatok felsorolása után következik a film rövid tartalmi kivonata s végül az érdekeltek körének megjelölése.

A katalógust tárgymutató egészíti ki, amelyben a tárgyszavak után közölt számok utalnak a filmekre.

Sajnálatos, hogy ez a jelentős filmkatalógus nem került az Állami Könyvterjesztő Vállalat útján könyvárusi forgalomba, a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó csak a mű előállítását, kiadását végezte, terjesztésével és árusításával a Szabványbolt foglalkozik.

Gy.P.

P O L Y Ó I R A T S Z E M L E

002.009.5:338.962

Különleges munkamódszereket igényel-e a termelőüzemek tájékoztató szolgálata? - /Erfordert die Information in Produktionsbetrieben besondere Arbeitsmethoden?/ - TOMAN, J. - Dokumentation, 8.k. 4.sz. 1961.aug. 104-109 p. b:2. T: OMK

A dokumentáció és a tájékoztatás elsősorban az új utakat kereső kutatóintézetekben és a fejlesztést szolgáló intézményekben fejlődött. Ennek következtében az itt kialakult dokumentációs módszereket a termelőüzemek később automatikusan átvették, holott ezek gyakran egészen más jellegű tájékoztatást igényelnek. Az üzemben dolgozó szakembert szinte kizárólag azok a körülmények érdeklik, amelyek az adott üzemszervezés mellett megvalósítható új technológiáról szólnak. Az országban nem kapható gépek leírása, a csak azokkal alkalmazható új